

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenjši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Sovražni manevri.

Enkrat je bila ena žaba in ta žaba je ragljala. In ko je ta žaba ragljala je ves svet — pardon! — beročim organ kranjskih ustavaških vitezov od poslednje sobote, se nam je ponevedoma ozivel spomin na one srečne čase, ko smo se radovali v nedolžnih — basnih. Tako ganljivo basen namreč pripoveduje glasilo spravi protivne birokracije in njenega pritiskljava, poročaje o shodu tistega preimennega ljubljanskega društva, ki se zove „konstitucionalno“, ne da bi kdo vedel, zakaj?

Poslednje dni so ustavoverci-centralisti na vsej liniji popolnem spremenili svojo taktiko. Videči, da njihovo zabavljanje niti omajalo, kaj se le podrla Taaffejeva vlada, segli so po družem vojnem orožju in menijo, da se jim bode posrečilo po okoliših, kar jim je izpodletelo na ravnost. Tisti ustavoverni listi, ki so prej najbolj ščuvali na ministerstvo, najbolj zaletavali se vanje in se rotili, da tej vladi se ne sme dovoliti nobena ni najmanjša stvarica, bas ti listi so čisto druge strune napeli in — pač s kislim obrazom, a vendar — piskajo na „friedensschalmeien“. Ta promena nam, sodečim ex contrariis, boje potrjuje nego poročila iz vlade prijaznih virov, da veter, ki piše v vladnih krogih, nam uže nij povse neugoden. A ustavoverci so brzo zasukali plašč po tem vetru in namerjajo na ta način osigurati si — smetano. V zadrego jih je spravila brambovska postava. S to nij šaliti se,

to dobro vedó, kajti za uredbo brambovstva se intenzivno zanimajo še vsi drugi državni faktorji nego gospod grof Taaffe. Torej treba previdnosti, prevzetni tilmik se mora upogniti! Položaj je ozbiljen, pravijo ustavaške novine, in ta ozbiljenost jih sili, da ustavi svoje rovarstvo. Kdo jim bode zameril, da skušajo skrivati umikanje in najvnmim bralcem pesek sipljejo v oči s publicimi frazami, katere kar na kupe mečljejo okrog sebe. A facit in konec vseh besedij je, da ustavoverstvo ne smé dalje na potu, ki ga je doslé hodilo, ampak da se pri brambovske postavi mora — spokoriti. Inu, napósled, kaj pa je to tacega, če i ustavoverci pripomoremo — s svojimi glasovi, da — zdanja vlada zmaga!? Prav za prav, mej seboj govoreč, saj ta vlada v resnici nij tako črna, kakor smo kričali — končnam se nič žalega nij storila dozdej, zvlasti ustave — se nij dodaknila. Tako modrujejo in sami sebe tolažijo ustavaški matadorji. Se vé, da na jedenkrat se ne udadé: brambovska postava se mora sprejeti kakor je, samo ne veljala naj bi za deset let, nego — da, za koliko časa naj bi veljala? Jeden pravi za pet let, drugi za tri leta, tretji za šest let, a najlepši bi bilo ko bi se vsako leto moglo o njej sklepati! Kaj pa bi bilo to tacega? Na zadnje je to vse jedno! Da bi tako bilo po godu ustavovercem v zdanjih okolišnih, o tem ne dvomimo, ali je pa tu ti katera vlada teh mislij, da je „vse jedno“, če bode treba vsako leto prazno slamo mlatiti, ali če se zdaj opravi za dalje časa, tega bi se ne upali trditi.

Ker se ves, par excellence ustavaški tabor zdaj bavi s tem vprašanjem, zato se niti ljubljanski „konstitucionalci“ nijso mogli zdržati, katero vmes zintí. In zakaj bi se ne olajšali svojih ustavovernih src! Dvainsedemdesetkrat so uže zborovali, pa svet se nij podrl, torej niti ta pot ne bode nič hudega. Saj je dosti žalostno, da — drugé ne morejo prodajati svojih bolečin, pa svoje modrosti, za silo je dobra tudi kazinska „višnjeva“ dvorana!

Gospod dr. Suppan je imel neprijetni aalog, motivirati, zakaj se ustavoverci ne smejo več po robu postavljati zdanjemu minsterstvu. Iz njegovih besed se je tirala tista politika, katero so tirali naši ustavoverci ob poslednjih volitvah v državni zbor.

Ost nij bila obrnena zoper vlado, zoper ministerstvo, govornik se je celo silil na nekako laskanje ministerskemu prvosedniku nasproti, poudarjaje njegovo mnogokrat naglašano nepristranost. Tem bolj živo in trdojúbivo je g. dr. Suppan opisaval opasnost, katera carevini (!) preti po hudobnih „federalistih“ in antiliberalcih, ki so se združili pod gaslom „decentralizacije“ in „konservatizma“. Da ustavovercem izvrstno nij po godu, če se okolišni obračajo na korist avtonomističnim strankam, to je verjetno, a to nij nič novega, zato smo bili po pravici radovedni, kam neki meri dolgotrajno razmotravanje, a odkrito govoreč, niti sanjalo se nam nij, kam bode govornik zavil. Oziraje se na to, da ministerstvo, v katerem sta si zdaj po dr. Suppanovem mnenji veliki politični načeli baš v ravnotežji, nij popolno,

Lintok.

Knez pride!

(Napisal Ant. Bezenšek.)

Sofija, 19. oktobra 1879.

Najlepši jesenski dan zasvita nad Balkanom; vrhu tega je še nedelja, dan Gospodov, kateri se mej tukajšnjim narodom posebno praznuje, mnogo bolj kakor v zapadnem delu Evrope. Vse prodajalnice po mestu so zaprte, občinstvo napolnjuje samo cerkve pa prostore pred svetiščem in ulice, ki vodijo do raznih cerkev. V tako pobožnej okolici bilo bi teško, ostati brez pobožnih čutil v srci, in videč, kako vse Boga moli, poiščem tudi jaz svoj božji bram, rimsko-katoliško cerkev posvečeno sv. Jožefu. Mala je ta cerkva v Sofiji, vendar lepa in svetemu namenu primerna, posebno znotraj. Te dni potegnili so v zvonik nov zvon srednje veličine; denes prvičrat vabi vernike k službi božjej, ker za časa turške vlade to nij bilo dovoljeno. Pa tem veseleje se razlega njegov glas sedaj, ter se ubrano strinja z glasovi drugih tu-

kajšnjih cerkev za pravoslavne kristijane. Poleg cerkve, tako rekoč pod jedno streho je kapucinski samostan. Očetje kapucini obhajajo tudi službo božjo. Ko stopim v cerkev, vidim v njej zbrano jako odlično občinstvo; najbolj so mi znane družine uradnikov avstrijskega in francoskega konzulata.

Te pridejo tudi v paradi; razen njih so se zbrali k maši razni trgovci, uradniki, podjetniki iz Češke, Italije, Francoške itd. Ne manjka niti vrlih krasotic raznih narodnostij.

Po dovršenej službi božjej, pri kateri sem se čutil kakor v domačih cerkvah, posebno orglanje mi je dopadalo — pridiga bila je italijanska, — podal sem se po mestu v glavneje ulice, kajti te so imele denes posebno svečano lice. Povsodi vihrajo zastave, iz vsake hiše ne jedna ali dve, nego po pet in še več, kakor bi hotel vsak hišni posestnik druge nadkriliti gledé broja zastav. Se ve da so večinom vse bolgarskih boj: belo-zeleno rudeče. Tu pa tam vidi se poleg tudi ruska: belo-modro-rudeča, in isto taka srbska. Na raznih konzulatih so se ve da zastave dotične države. Ne manjka tudi pomenljivih napisov, ali pa križa na njih, katerega Bolgari v po-

sebnjej časti držé kot znamenje dokončalne zmage križa nad polumesecem.

In zakaj je vse tako nakinčano denes? Zakaj vse vre po cesti, ki drži proti Balkanu in od tam dalje proti Lom-Palanki?

Denes popoldne se ima povrniti knez s svojega potovanja iz Rumunije in z obiskavanja raznih podunavskih bolgarskih mest. Narod ga željno pričakuje, veseli se njegovega prihoda; zato take priprave. Ne bom teh slavnostnij priprav na drobneje opisaval, vsaj so skoro povsodi jednake. Samo moram napomenoti, da tukajšnje ne zaostajajo čisto nič za sličnimi pripravami velikih evropskih mest. Od najborneje do največe hiše povsodi se vse stori kolikor kdo more, in kakor se spodobi za tako svečanost. Nego uporabil bodem to priliko, da spoštovanega čitatelja upoznam s tukajšnjimi okolišnimi in narodnimi odnošaji, ki se posebno pri takej priložnosti v najboljšem svitu pokažejo.

Ko se začne popoldan, napotim se tudi jaz po rečenej ulci skozi mesto. Na obeh straneh ulice sedé po svojej šegi turški in židovski trgovci na golih tleh z navskriž po-

da se bode pa skoro moralo dopolniti, je predlagal, da naj zbor izreče, ka bi po konstitucionalnega društva mnenji kaj koristno bilo, če bi — še kak ustavoverec stopil v ministerstvo, da naj bi se torej nobeden ne branil, če mu grof Taaffe ponudi kak portfeuille!!

Nihče naj ne misli, da se šalimo. Tako so govorili resni možje, če — njihovo glasilo resnico poroča. Zlat grof Taaffe vé, kje mu je pomoči iskati! Če se je doslé obotavljaj, prositi naše ustavoverce, da bi se kater. usmilil kacega praznega ministerskega sedeža, odslé se mu nij bati, da bi kateri odrekel mu to ljubav. Konstitucionalno društvo, ta stebler carevine in ustave, je žrtvovaje najsvetejša svoja načela, dovolil svojim vernikom, da smejo reševati državo makar pod ministerskim prvosednikom, katerega so doslé dolžili, da je njihov zaklet protivnik, ker jim nij pomagal do večin na znani umeteljni način, ki se tako prilaga liberalnim nazorom. Zlat so na razpolaganje ministerstvu vsi veljaki vsaj kranjskega ustavoverstva, počenshi od kranjskega gospoda finančnega prokuratorja doli do višnjanskega državnozbornskega véikega posestnika!

Spomini iz slovenskega Štajerja.

V.

Če kdo videti hoče, kako katera narodnost izumira, na slovensko Koroško ali Štajersko se naj napoti. Počasen je sicer proces raznarojenja slovenskega življa v obče v teh krajih, pa vendar viden in po mestih in trgih neusmiljeno hiter. In posebno poleg glavne proge južnej železnice. Sreča za nas, da je v teh mejnih pokrajinah dosti in velikanskega gorovja. Pohorje, Solčava, gorovje, ki se proti Sotli, in óno, ki se od Celja do Zagorja razteza, ter gorovje poleg Drave mogočno germanizaciji pravi: do sem pa ne dalje. Ali doli v ravnini brez vsega zadržka hidra germanizacije naš živelj požira. Interesantno se to kaže uže prav na meji pri Spielfeldu. V gorah je še slovenska govorica mej kmeti v familiji, doli ne več. To tudi proti Mariboru doli. Vsakako pa uže okolo Maribora kmet naš prav brez vseh teškoč nemški govori. Na levem bregu Drave Nemec-uradnik prav lahko izbaja. Pohorje tu zajezi to nemško „kulturo“. V Ma-

riboru samem celo služinčad nemški govori. Le ob tržnih dnevih slišiš slovensko govorico in ta je joj! pomešana hudo, hudo z nemščino. Kar je ravnine do Bistrice, je v tem oziru spodkopana po Nemštvu. Ptuj je celo tuj, kakor Maribor, pa ravnina proti Ormožu, Ljutomeru je naša in tem bolj, čim dalje od južne železnice in bližje Hrvatske. V tej pokrajini se kaže, da ima Hrvatska moč, ta kos slovenske zemlje v kratkem pohrvatiti. Uže zdaj je govor dosti hrvatsk. Na tej zemlji je Slovenec velike važnosti. Tu črez gre trgovina v translitvanijo, tu so menda najbogatejši kraji slovenski tu so žitne kašte, slovensko Pomurje, in tu je na veliko dolgost v ravnini dotika s hrvatskim življem in tu lahko Slovenec in bode jedenkrat kakor uže zdaj, germanizaciji pot zapiral. Jugoslovanstvu vrata odpiral. Tu je Sloven važen, ker mej njim in Hrvatom nijso, kakor na Dolenjskem in južnem Štajerji, uskoške gore, katere voz tako težko prekorači. Trda skala je tudi v konjiškej okolici na široko do Celja. ravnina okolo Celja pa je hudo ponemčenju podvržena, ker Celje je skoraj tako kakor Ptuj ponemčen. Tu pri Celji se začne gorovje, tu so stražarji Slovenstva tudi ob južnej železnici. Solčava, ti ostaneš slovanska, in Planina na levem bregu Savinje in hribovje do Zagorja tudi! V Laškem trgu, Sevnici, Brežicah ima sicer Nemštvo svoje etape, ali le to; ravnine nij in v hribih za gozdi je naš živelj siguran. Nevarni so sicer premogokopi, toplica v teh krajih, pa paralizirajo vse te germanizatorje gozdi in hribi, kjer nij večjih vasij niti lahke komunikacije ne. Nemški otoki so, katere jednok bodoče močnejše Jugoslovanstvo zatre. Kar je pa Posavja od Zidanega mosta doli do Hrvatske meje, to je po ravnini odprto Hrvatske, in tu in na drugej dolenjskej strani pri Črnomlju je Sloven to, kar v okolici Ormoža, Ljutomera, Potčetrčka. Sploh je tedaj videti, da ima grmanizacija največ uspeha v ravnini. Tu pa hitro koraka. Dospela je v Mariboru in v Celji uže do celó nemške ljudske šole in do tega, da tudi posli nemški govorijo. Okolo Maribora s pomočjo oderuštva na boben spravlja domači živelj mej kmeti in meščani; tujci kupujejo lepe vinograde ter po-

sestva, in prejšnji gospodar postaje tu vinar. Ljudska šola, ki ima svrha tuj jezik učiti, e v kulturnem oziru pedagogična, in nesmišlj z vseh družih stališč. Sicer je res, da ravno tu na meji tudi priprosti Slovenec nemščine potrebuje; podučevanje nemščine je tu koristno; ali premda je Slovincu večja priložnost v večjej dotiki z mejašem-Nemcem podana za ta uk, on vendar v šoli ne napreduje in v življenje ne prinaša kot mladenič óne omike, kakoršno Nemec dobi v svojej ljudskej šoli. Ne gledé na svetovne spremembe v naši dobi, ne gledé na modérno trgovino, na obrt, na modérno delo in življenje, ta Sloven tedaj ne more biti kos omikanejšemu Nemcu; tu mora podléti. In on v teh krajih ne podlega samo takó, da se ponemčuje, ampak več po tem, da se gmotno spravlja na beraško palico, in da se tujec v njegovo posestvo vseda. In celó v razmerji, kakor sem je v prvih spisih načrtal! Mogočno, mnogobrojno ljudstvo ne bi moglo brez žrtve bojevati se z modérno dobo, katere zastopnik v obrtniji in trgovini je pri nas Nemec. Kaj še li mi mali Slovenci, ki nímamo tovaren etc., katere gmotno po obrtu, trgovni, Nemec drži v svojih rokah. Nemška ljudska šola v Mariboru je tedaj lahko uména prikazen. Slovensko gibanje se tu zasmebuje; tukaj je Nemec in naš ponemčenec močan in tako preverjen o poginu Slovenstva, da se mu prav čudno zdí, če slovensko pesen sliši. Tu ne pomaga nobedno, še tako razumno, prepričevalno govorjenje. Korist, egoizem močnejšega naroda te kraje v svojej trdeji pesti drži, in nobena moč mu jih zdaj ne iztrga. Tu more Sloven zdaj le biti še avantgarda, ki se brani, kakor dolgo možno, da s tem Nemštvu zavira pot v dolenje strani. Zaradi tega je tukaj dober slovensk list, za kmete velikanske vrednosti, in to je dandenes „Slov. Gospodar“.

In dalje proti Slov. Bistrici razteza se ta nemška supremacija. (Proti Ptuj leži neplodna ravan in ta zadržuje.) V Poličane sledi za prelepo Slatino, kjer svojo močno stražo postavlja. Kadar bode jedenkrat železnica tja vozarila, si bode ž njo utrdila svoj grad. Tudi tukaj okolo Poličan, Bistrice, Konjic uže skoraj vsak bolj imovit kmet nemški govori. V

loženima nogama. Pušé se obligatne cigarete ali pa čibuk. Žene prežé ob vogalih, bolj plahe, ne smejo se mešati mnogo mej moške. Tu in tam pri na pol odprtih vežnih vratih luka ven tudi kaka Turkinja. Pozna se na črnej obleki; navadno imajo z belim robcem zakrita lica, tako, da se samo oči ven vidijo in nos; no, opazil sem, da mlajše in lepše mej njimi uže popuščajo to šego, ter nosijo odkrito lice. Moram reči, da sem našel dosta interesantnih obrazov mej temi mladimi Turkinjami. Se vé da lepše so bolgarske devojke, samo hodijo redko na ulico ali na sprehod; a pri tako svečanej priložnosti, kakor je denašnja, dajo se vendar stroge majke omečati, ter jih vzemó soboj. Lehko se dá torej pojmiti njihova sramežljivost. To jim pa sicer prav dobro pristoji.

V kočijah, ki drdrajo jedna za drugo, vozijo se predstojniki višjih oblastnij, vojaških in civilnih, katere gredó knezu nasproti. Tukajšnje policiji še menda nij došlo na um, ka bi izdala zabrano, da se ne sme prehitro voziti po ulicah. Jaz sem se zares čudil, videč kako brzo, celo v galopu drdrajo fijakarji po ozkih in tesnih ulicah. Človek skoro misli, da

si nij življenja v svesti pri tem dirjanji; čudim se, da nij slišati o kakej nesreči; ne vem, komu bi to v zaslugo štel, spretnemu vozniku ali pa previdnemu občinstvu. Kar se tiče elegancie tukajšnjih fijakarjev, mora se priznati, da nij lahko v katerem mestu najti takovih; posebno turški fiakar je jedin v svojej stroki. Tu se naj dunajski skrijejo. On sedi na svojem mestu ponosno, v kakej pisanej srajci s fesom na glavi, prepasan s širokim rudečim pasom, nogi malo navskriž, če mogoče celo na sedalu skupaj zmotani; potem pa čili konji, lepa kočija, in vrhu tega še nizka cena (1 frank), vse to človeka mika, da sede na voz.

Sploh sem opazil, da se v Sofiji tri reči nahajajo boljše nego koderkoli sem jaz drugod izkusil: duhan, kava in fijakarji.

Poslednjih je okolo sto in petdeset v Sofiji; to je res mnogo za mesto z 15 000 prebivalcev — toliko je zdaj, odkar so Turki večinoma odšli, po priliki v Sofiji ljudij. No to je znamenje, da se mnogo tu vozi, pa ob slabem vremenu je tudi skoro neobhodno potrebno, ker ulice še nijso urejene, kakor bi moralo biti. Kdor ima kurja očesa na nogah, ta si naj samo vzame fijakerja, posebno po

noči, a kdor ima slabe oči v glavi, tudi njemu bo fiakar bolj služil kot najboljša očala. Razsvetljava s petrolejsko lučjo pač znatno zaostaja za plinom. A moramo si misliti, kako je bilo za turških časov, ko nobena svetilika na ulicah nij gorela, ter si moral samo z laterno v roci pot iskati. Na to navado priučen nekateri ljudje se tukaj še zdaj ne morejo od laterne ločiti, nego jo vzemó soboj, kadar gredó na ulico. Posebno smešno se pa to vidi, ako zagledaš v Aleksandrovske vrtu, mej tem ko glasba zvečer svira, človeka pojedinega ali s celo družino z — laterno v roci sprehajati se po drevoredu in vrtnih nasadih.

Mej takim pemišlevanjem o nočnej temoti spodtaknem se pri belem dnevi ob težek kamen, ker sem se zagledal v množico ljudij, ki obdaje devojke in dečke plesajoče horo. „Horo“ je ime narodnemu bolgarskemu plesu, ki je potoben hrvatskemu kolu. Spoji se namreč v jeden krog nekoliko devoj in ravno toliko moških, držeč drug drugega za roke. Devojke so skupaj na jedne polovini kroga, moški skupaj na drugej. V tem je tudi razložek od hrvatskega kola, kder se vrsté jeden moški in jedna ženska pa opet

familiji še ne; pa saj po naši inteligenciji vidimo, kako hitro pride nemška konverzacija v familio, če oče, še hitreje pa če mati nemški govori. In Bogu bodi potoženo, to ženstvo imovitih posestnikov na deželi hodi v mesto v šolo, v kuhinjo — nemški govori in domači bogovi se poslavljajo od take hiše. Nemška šola, nemški urad in vsa svetlost modrne dobe, ki se pri nas v nemški obliki javlja, naposled zametavanje vsega, kar je domače, po uradnih, malikih manj omikanim ljudem: — mora iti, mora! In po mestih in trgih gré hitro, hitro! Pred 15—20 leti se v Bistrici nij še dosti nemški govorilo; zdaj povsodi. V Laškem trgu, torej 9 ur hoda od Bistrice, mej hrbi ravno tako, v Sevnici isto tako; zdaj, uže zdaj se tam domači govor hudo lomi in srednje-štajerski dialekt vedno huše svoj „bisens bos!“ in „eper net?“ goni. —

—a—

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 15. nov. [Izv. dop.]

Najvažnejša točka včerajšnje seje državnega zbora je bil odgovor grofa Taaffeja na interpelacijo poslancev Vitezića, Mieroszwoskega, Mikiske in drugih, zavoljo revščine, ki preti Istri, Gališkej, Moravskej, Šlezije in južnej Tirolske vsled slabe letine. Grof Taaffe je priznal, da mu je prišlo več taceh poročil, ki potrjujejo obseg te interpelacije, ter je naročil načelnikom vlade dotičnih dežel, da nujno in temeljito stvar to preiščejo, njemu poročajo, ter stavijo potrebne predloge. Deželnih vlad predsedniki nijso še vsi poslali svojih poročil. Grof Taaffe je dejal, da se vlada močno trudi, da bi tej bëli odpomagala, a da njeno mnenje je to, da v prvi vrsti morajo pomagati odpraviti revo posamnih rodbin, občin ali okrajev občine in cela dežela. Še le, ako te ne morejo, potem pomaga država. Grof Taaffe je potem predložil načrt zakona o dovoljevanji državnih posojil brez obresti ónim okrajem Istre, Goriške in Gradiške, ki so bile letos posebno slabo letino imeli. Grof Hohenwart je predlagal, da se ta predloga po prvem branji takoj izroči budgetnemu odseku.

Ob pčetku seje je prvosednik naznanil

zbornici, da se bode Marija Kristina, hči našega cesarja, omožila s španjskim kraljem. Zbornica je pooblastila svojega prvosednika, da on izrazi nj. veličanstvoma cesarju in cesarici sočutje njeno.

Minister pravosodstva, dr. Stremayr, je predložil dva načrta zakona o olajšanji pri posilnem legalizovanji, poslanec Wiesenburg pak je predložil načrt zakona, ki določuje, da so nove stavbe, ali stare stavbe, ki pa bodo do leta 1881 in 1882 prezidane, dvajset let davka proste; ob enem je predlagal, da se ta načrt zakona izroči odseku, sestojčemu iz 15 poslancev.

Namesto dr. Poklukarja, ki je odložil mesto zapisnikarja, se je volil poslanec Schneid. V imunitetni odsek so voljeni bili poslanci Gödel, Tiszkovski, Kaizl, Fuchs, Dobler, Konapka, Deym, Alter, Adamek, Weber, Jaksch, Granitsch, Foregger, Lienbacher, Zborovski. V odsek za uravnavo računске in kontrolne službe: Hausner, Fanderlik, Fr. Kinsky, Kjelanovski, Herman M. Smarzewsky, Vitezić, Giovanelli, Zeithammer, Plener, Rus, Beer, Auspitz, Heilsberg, Neuwrth.

Poslanec Monti je predložil, da se dalmatinska železnica prodolži do Kaina, Menger pak je interpeliral o hranilnicah in posojilnicah.

S tem je bil dnevni red te seje dovršen.

Včeraj so bili pri grofu Taaffeju vsi prvosedniki posamnih klubov, Rieger, Groholski, Hohenwart, Weeber in Sturm. da so se posvetovali o v razdelitvi dela državnega zbora in o tem, da bi se meseca januarja prihodnjega leta sklicali deželni zbori. Osebito Poljaki silijo pa, da se še letos skličejo deželni zbori in da se v to svrbo prenehajo seje državnega zbora. Pri tej konferenci je izjavil grof Taaffe tudi, da se vladna predloga o vojaški postavi mora nespremenjena sprejeti.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 17. novembra.

Imunitetski odsek državnega zbora se je konstituiral in volil predsednikom našega slovenskega poslanca Gölla.

Dunajski časopisi centralistiške stranke nijso zadovoljni z odlikanjem Hohenwarta in Clam Martinica, poparjeni so. Iz tega dejanja posnemljejo, — o čemer se baje ne motijo, da se je grof Taaffe popolnoma sporazumel z avtonomistiško stranko in da je grof Taaffe hotel demonstracijo napraviti zoper ustavake. „Deutsche Ztg.“ kritizira sè slabo zakritim rdom, zakaj da sta prav za prav dobila Hohenwart in grof Clam-Martinic orden železne krone prvega razreda, ter pride do sklepa, „da obe železni kroni sta plačilo za „federalistiški“ program, ki je sprejet v adresi večine, in plačilo za podporo pri vojaški in davkovski predlogi“. Potlej pa obupno prorokuje, da se bodo avtonomisti v kratkem času na óne ministerske stole vsedli, na katerih sedita zdaj Taaffe in Stremayr.

Sicer je pa centraliste cesarjevo odlikovanje tako prestrašilo, da so udarili na boben, skupaj kličejo svoje pristaše, ter jih roté, da morajo v deželnem zboru glasovati — za kaj? — za vladno predlogo o branbenem zakonu. To nas nij iznenadilo, uže minolega tedna smo izjavili trditev, da v odločilnem trenutku bodo vsi ustavoverci glasovali za vojaško postavo.

Predsedništvo češkega kluba je minolo sredo grofu Taaffeju izročilo spomenico o jezikovnej ravnopravnosti. Prvi del, urejen od grofa Clam-Martinica, zadeva urade, drugi, urejen od Jrečka, vseučilišče, tretji, ki ga je uredil Čelakovski, zadeva srednje šole, četrti pa obrtske šole. Nič pa se ne sliši, — kaj z nami?

Važnost pohoda danskega kralja se popolnem skrije poleg važnosti pohoda ruskega carjeviča naslednika na avstrijskem dvoru, vsi pogovori se sučejo samo okolo njegove osebe. Akopram pa dunajske oficijozne novine trdé, ka ruski carjevič nij prišel na Dunaj s kakim „posebnim politiškim opravkom“, ipak se ne sme to od besede do besede za resnično smatrati. Ako je to resnica, da je ruski car Aleksander pred prihodom carjeviča ruskega na Dunaji pisal našemu cesarju, da visoko ceni prijateljstvo avstrijskega carja, pomeni to uže nekako zopetno zbližanje obeh držav; to potrditi pak je bil po našem mnenji namen pohoda ruskega carjeviča na Dunaji. Mi ne smemo nikdar pozabiti, da je v Avstriji taka stranka, ki opustivši vso poštenost, bi najraje tirala Avstrijo v naročje „rešene“ Nemčije, in ta stranka je baš óna, ki bi najraje zatrla in udušila popolnem vso važnost pohodu ruskega carjeviča na dunajskem dvoru. Pri tem pak nikakor nij razločevati, je-li list, ki kaj tacega čenča, oficijozen ali nij oficijozen. Nam se zdi najveljavnejši porok, da Avstrija ne bode de-

možki, opet ženska itd. Pri horu se tudi popeva narodna pesen in plesalci stopajo po taktu en čas na desno, pa zopet na levo, zdaj naprej zdaj nazaj. Pesni se peva par vrst od devojk, na to pa kakor kor odgovarjajo možki. Arij je skoro bolj allegro. Sploh se v bolgarskih narodnih pesnih ne opaža tako žalujoč ton, kakor n. pr. v hrvatskih, ki jih na rod sam popeva. V bolgarskih je več živahnosti. To se nam bo sicer čudno zdelo, ako pomislimo, da je bil narod dolgo in težko podjarmljen, pa je še vendar toliko živahnega duha ohranil, katerega ne izraža sam v pesnih, nego tudi v dejanjih. Res da je Bolgar plašen, ali pri vsem tem nij on mrtvega ali potrtega duha; v njegovih žilah teče bistra kri, kakor so bistre reke, ki izvirajo iz vrhov brdovitega Balkana, njegov duh je svež ali frišek, kakor zrak, ki se prostira nad njegovo plodno zemljo. To so pak najboljši pogoji za krepak razvoj bolgarskega naroda, posebno ako še vzamemo v obzir njegovo trudoljubivost in štedljivost. —

Pot skozi mesto nij dolg. Ko sem še prošel mimo nekoliko revnih hišic in obširnih razvalin bivših turških hiš in nekaterih podrtih

mošej, treba da še prejdem čez kamenit most, in potem se razprostre pred mojimi očmi lepo in obsežno Sofijsko polje, katero na severnej in večernej strani obdaja veliko balkansko pogorje, na južnej pak Vitoša. Proti vzhodu je odprto. Nizki griči vzdigujo se tu pa tam z ravnine žalibog še vsi neobdelane, čakajo dok bode na njih zarožljala môtika, sadeč vinske trte, ali dok bode brskal plug skozi dobre oranice. Na prvi takov grič se popnem, od koder je lep razgled na mesto Sofijo, ter si ogledujem to starodavno slavjansko naselbino, katero mi zdaj ravno zlaté žarki večernega solnca.

Krasen je zares pogled na orientalsko mesto. V najlepši legi, ki je na daleko in široko, postavili so si tukaj starodavni predniki svoja stanovanja. No ne samo lepote kraja vzeli so v obzir, nego tudi praktičnost lege, ki utegne biti denes ali jutri važna točka v komunikacijskem in trgovinskem pogledu. No žal in škoda, da se njihova nada skozi toliko stoletij nij mogla uresničiti, ker stopila je na to mesto turška peta, a koder je ta hodila, tam kakor pregovor pravi — nti trava ne raste, kamo-li, da bi se razvijala trgovina, obrt in gospodarstvo, ali da bi se širila kul-

tura. Zato je Sofija tako zaostala vzlic svojemu ugodnemu naravskemu položaju. Še-le sedaj je napočil čas, ko se bode kakor prestolnica bolgarskega kneževstva razvijati začela v vsakem obziru, še-le sedaj se bodo začele uresničevati besede slavnega poznavalca orientja, Kanitzza: Sofija še nij bila, ona še-le bode!

Ako torej spoštovanim rojakom hočem podati opis tega mesta, nemam kaj posebnega na dolgo in široko razpravljati. Napomenil sem krasno lego; poleg teče mala reka, a ne daleč proti iztoku večja reka Isker, v katerej se nahaja zlat pesek. Mesto ima čisto orientalsko lice, t. j. visoki, vitki minareti vzdigujejo se nad strehami mošej, katere so vse napravljene v obliki kuplje. Večje mošeje imajo po več kupelj, največja jih ima sedem. V tej bi mel biti n rodni zbor, ko bi se bila malo prekonstruirala; ker je pa to s prevelikim trdom in troškom spojeno, za to se je ta ideja popustila, a posebno se je od nje odstopila še zaradi tega, ker bi se govornikov glas vsled tolikih kupelj prevč raztresel, z drugo besedo, ker je neakustično napravljeno poslopje.

(Dalje poh.)

lala Rusij sozračne politike, — po volji našega cara — pohod ruskega carjeviča na Dunaji, in z Rusijo roko v roci delujoča politika avstrijska, to je želja velike večine avstrijskega prebivalstva.

Peštanskega državnega odbora finančni odsek je sprejel v seji dne 13. t. m. vladno predlogo o vojaški taksi.

Vnanje države.

Ruski carjevič je v nedeljo dopoldne prispel v Berlin z Dunaja. Opoldne ga je pohodil nemški cesar in cesarski princ. Ko je pozneje pohodil ruski carjevič nemškega carja, je imel pri tej priliki ruski carjevič prusko uniformo, nemški cesar pak rusko.

Na **Bosporu** se delajo nove zapletke; rusko-turska zveza je baje dogotovljena, za to pa hočejo Angleži svoje ladjeve poslati proti Carigradu.

Dopisi.

Iz Ajdovščine na Goriškem 14. novembra. [Izv. dop.] Včeraj popoldne se je pripeljal v Ajdovščino minister poljedelstva, gospod grof Falkenhayn, in je izstopil pri tukajšnjem županu gospodu Godini. Spremljeval je ministra dvorni svetovalec g. baron Rechbach, potem ministerjalni tajnik in stavbeni svetovalec iz Trsta. Tukaj sprejela ga je deputacija, obstoječa iz občinskih starešin, katerim so se pridružili duhovnik, učitelj in c. kr. uradniki. Bile so predstavljene posamezne osebe; gospoda duhovnika je izpraševal minister o letini, pa ali tukaj samo Slovenci bivajo in po tovarnah delajo. Vse to je g. duhovnik razložil in potrdil, da so tukaj sami Slovenci. Kakor slišimo, je namen tega potovanja, da se gospod minister osobno prepriča, katere občine so najbolj po trebne podpore. Pozvedeti pa je to težko da natanko, kajti čas mu nij dopuščal, da bi se dolgo mudil; v Dornbergu se je ustavil samo en hip in v Ajdovščini le poldrugo uro se baval. Boljše bi bilo, ko bi se bil g. minister po gorenjej ali erarnej cesti vozil, da bi se bil namreč osobno preveril o potrebi popravljanja te ceste, zaradi katere se je uže veliko prošelj in peticij brezuspešno vložilo. Škoda zares, da ministru nij bila priložnost dana samemu videti, kako potrebno je to delo, s katerim bi bilo tudi mogoče Podčavenskim občinam nekoliko zaslužka nakloniti, ker so te občine vsled slabih letin itak uže popolnem obubožale.

Po malem ručku pri županu odpeljal se je gospod minister ob treh popoldne v Sežano in od tam v Trst. Želeli je, da bi se bil mej potom prepričal, kako potrebna je za našo vipavsko dolbo projektirana železnica, bodi si uže katera koli.

Iz Celovca 12. novembra. [Izv. dop.] (O političnem in društvenem našem življenji.) Odkar so volitve v državni zbor minole, nij bilo tukaj v javnem življenji nič zanimivega; zdaj pa, kar državni zbor zboruje, kamor pogledaš, vse bere, ter politizuje in poteza se za jednega ali drugega. Pričkal sem se z enim, ki me je hotel preveriti, da se iz vseh govorov na strani večine vidi, da avtonomisti hočejo Nemce čisto potlačiti. Nij-li to smešno? Navé sem mu nemške liste, ki vse drugače sodijo, nego on, in mu razlagal, da ravno od Nemcev imamo sto in sto dokazov, ka so skušali in še skušajo zatirati druge narode, o čemer mu je najlepši izgled naša Koroška. Pa pustimo to, saj Nemec na naših mejah nij nikdar drugače mislil, kakor „deutsch

bis zur Adria“. Ravno zdaj zadel je naš neustrašeni g. Andrej Einspieler jako primeren čas, da se možato oglašá v „Kärntn. Volksstimme“ in razpravlja: „Kaj Slovenci zahtevamo“, posebno mi, zapuščena koroška peluha. Z veseljem prebra človek v omenjenem listu tukaj članek tam „Poslano“, še naprej kak dopis, a vse zahteva svojo slovensko narodno pravo, kar je pa tukaj v istini največja potreba, kajti nij dežele slovenske, ki bi bila tako tlačena kot smo mi tukaj na Koroškem, niti v Avstriji nobeden rod nij tako zaničevan, kakor koroški Slovenci, od Nemcev zvani le „bindišerji“.

Tukaj nas je mnogo koroških, kranjskih, štajerskih in družih Slovencev in Slavjanov, pa imamo-li kako slovensko društvo? Da imamo ji, in to družbo sv. Mohora in slavjansko čitalnico. Vsak čestitih bratcev vé, kaj je za nas Slovence óao prvo venkansko društvo, ki mu pa nij kmalu para; ne o njem, samo o čitalnici hočem spregovoriti. Čitalnica je društvo za branje, za narodno izobraževanje in razveseljevanje. Nekdaj je naša čitalnica na široko slovéla zaradi živahnega gibanja in odličnih zabav, katere je svojim udom in drugim doma in drugod pripravljala, zdaj je pa vse bolj mlačno in mrtvo. Odkod ta mlačnost? Nekaj je krivo splošno pomanjkanje denarja, nekaj nezreli pojmi o koristi društvenega življenja, nekaj splošne človeške slabosti, posebno občutljivost, včasih tudi nevednost in samopašnost, skopost in druge jednake napake. Če se pomisli, da so čitalnice narodno ognjišče, kjer se ogreva srce slovensko, kjer se budi, širi in jači slovenska zavest: ne moremo razumeti, da se tudi tisti, ki se pristevajo narodnjakom, čitalnice tako skrbno izogibljejo. Pravemu narodnjaku ne zadostuje samo, da plača mesečnino v dokaz svoje narodnosti, marveč on se tudi dejansko potruzi za narodno življenje v društvu. Človeške slabosti in druge malenkostne napake posameznih članov, kakor se v društvih vedno nahajajo v manjšej ali večjej meri, vendar ne morejo nikogar od društvenega življenja odvracati, če je drugate pameten in nekoliko potrpežljiv človek. Potrpežnje mora pa vsakdo imeti, kdor z ljudmi obcuje. Kdor je narodnjak, naj pokaže to po svojem dejanji, ne pa samo po besedah.

Pri vseh teh težavah, ovirah in sitnostih, je vendar naša čitalnica v lanskem letu v proslavljenje sedemdesetletnice našega očeta Bleiweisa priredila besedo, ki je imela razne mične točke, katerih precizno izpeljavo smo občudovali. Tudi letos namerava društvo zdaj kmalu veselico napraviti in pri tej priliki, ako ne bode iznenada kakih zaprek, celo z gledališko predstavo stopiti na oder. Se ve da začetek je težak, ali pogum velja in posrečilo se bode.

Domace stvari.

— (Ministerska pohvala.) Iz Metlike se nam piše 15. nov.: C. k. okr. glavar črnomeljski, g. Weiglein, dobil je od ministerstva notranjih zadev pohvalo za energično postopanje proti kugi. Čestitamo mu tudi mi in mu radi privoščimo pohvalo, katero je zaslužil dvojno, kajti on néma samo kuge krotiti, krotiti ima, kar je še hujše, svojeglavne hudobne ljudi. Kuga je pošast, ki nevidno ulomi, ali se le s složnim, občnim odporom pokončati dá. Ravno se čuje nepovoljen glas, da je znotraj mesta zopet ena krava zbolela. Za božjo

voljo, ljudje, pazite, Bog nas ne bode varoval, ako se nečemo varovati sami.

— (Slovensko pevsko društvo na Dunaji) priredi jutri 19. novembra v cvetličnih dvoranah dunajskega vrtogradnega društva (I. Parkring, Blumensäle der Gartenbaugesellschaft) koncertno besedo s sedečim programom: A) 1. Bendl: „Svoji k s ému“, (češki zbor); 2. a) Rossini: „Mira la bianca luna“; b) Fabiani: „Addio“, duet za sopran in solo, poje gdéna. Elsa Wagner; na glasoviru jo spremlja g. Weltlinger; 3. Rudkowski: „U nas inacez“, (poljski zbor); 4. Smietanski: a) „Rhapsodija“ iz poljskih tén; b) Hanselt: „Improvizacija“ iz slovanskih tén za glasovir igra g. prof. Smietanski; 5. a) I. pl. Zajc: „Nočni stražari“, hrvatski zbor društvu posvečen; b) Zawrewski: „Čom rečenko“, maioruski zbor; c) Lžičarkařtinský: „Bosansko-hercegovački napjevi“, bosenski zbor; 6. Donizetti: arija iz opere „L' elisir d' amore“, igra g. Weltlinger; 7. Gomes: arija iz opere „Salvator Rosa“, poje gdéna. Elsa Wagner; 8. Vieustemps: „Rêverie“ za violino, igra g. Kohanowski; 9. a) Jenko: „Strunam“, (slovenski zbor); b) Jenko: „Nek dušman vidi“, srbski zbor. Ravnateljstvo konservatorija je g. Kohanowskemu sodelovanje dovolilo. Spremljanje na glasoviru prevzel je g. prof. dr. Gänsbacher. B) Godba c. kr. pešpoika Ljudevit Salvatora št. 58 pod osobnim vodstvom kapelnika g. Šincija: 1. Vilhar: ouvertura iz slovenske opere „Jamska Ivanka“; 2. Brecciali: koncertna fantazija za flavto; 3. Schreiner: „Neckende gester“, potpourri; 4. Kadrila iz slov. melodij; 5. Rossini: ouvertura k operi „Viljem Tel“; 6. Komzák: Češki zvuki; 7. Humoristička fantazija o „Yankee doodle“; 8. Bilse: Die beiden Grasmücken.

— (Vabilo.) Dijaško pevsko društvo „Slavulj“ v Križevcih na Hrvatskem priredi jutri večer velik koncert s plesno zabavo v prostorih narodne čitalnice na korist društva za podporo siromašnih slušateljev kr. gospodarsko-gozdarskega učilišča v Križevcih. Vstopnine 1 gld. za osobo, za obitelj 2 gld. I preplate se hvaležno prejemajo. Začetek veselici ob polu osmih.

Loterijne srečke.

V Linci 14. novembra: 65. 15. 81. 27. 44.
V Trstu 15. novembra: 66. 4. 54. 82. 89.

Dunajska borza 17. novembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	68 gld. —	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	70 „ 65	„
Zlata renta . . .	79 „ 80	„
1860 drž. posojilo . . .	127 „ 80	„
Akcije narodne banke . . .	833 „ —	„
Kreditne akcije . . .	266 „ 10	„
London . . .	116 „ 60	„
Napol. . .	9 „ 32	„
C. kr. cekini . . .	5 „ 54	„
Državne marke . . .	57 „ 75	„

Zahvala.

Za srčno sočutje in mnogobrojno spremstvo pri pogrebu našega preljubega soproga, oziroma očeta in tasta, gospoda

Janeza Kastelica,

gostilničarja,

izrekamo vsem prijateljem in znancem toplo zahvalo. (545)

V Ljubljani, 18. listopada 1879.

Žalujoča rodbina.